

razredu, v katerem so bili stoječe in poševno pisoči otroci zmešani, člani komisije lahko že iz daljave in sicer že na pogled od spredaj, kakor tudi zlasti od zadaj razločevali stoječe pisoče od poševno pisočih otrok.

Dalje se je pokazalo, da tudi pri hitri pisavi le nekoliko vajeni otroci nikakor ne zaostajajo za poševno pisočimi.

Vredno je še poudarjati, da stoječe pisoči otroci niso rabili nikakih posebnih peres (kar se je od mnogih stranij predlagalo), ampak so z navadno rabljivimi peresi pisali prijetno, razločno in lahko čitalno pisavo, katere poskusi so se prepuščili članom komisije.

Bilo je očitno, da so obdržali stoječe pisoči otroci glavo trajno po konci. Pri poševno pisočih otrocih se je opazilo, tudi ako je bilo v začetku držanje glave dobro, da se je čez nekaj časa glava polagoma na levo nagnila. Kakor se je pokazalo, je držanje glave odvisno od meri vrste in ker je ta pri stoječem pisanju vspešna z robom, ni treba stoječe pisočemu otroku glave na stran (levo) nagibati, k čemur je poševno pisoč otrok nekako prisiljen vsled na desno navzgor dvigajoče se vrste.

Pravilno držanje glave se mora smatrati za podlago dobrega držanja pri pisanju. Vsako nagi-

banje glave na stran dovêde končno vsled premeščenja težišča (des *Schwergewichtes*) njenega neogibno v postransko držanje hrbtenice, katero se takó pogosto povrača pri vsakokratni daljši trajnosti in je brez dvojbe pripoznano kot najpogostnejši vzrok krive rasti otrok.

Vsled tega ne gledé na vse druge prednosti da, celó gledé na marsikako majhno neugodnost stoječe pisave, tako n. pr. postransko premikanje vse roke pri pisanju v vrsti, oziroma skrajšanje vrste, mora se prisoditi temu pisanju brez pogoja prednost pred drugimi metodami, ker stoječe pisoči otroci pri pisanju niso prisiljeni, vsaj glave na stran nagibati.

Praktično uporabo stoječe pisave potrjuje teoretična dedukcija (dokazovanje), da način, kakor se ona izvaja, ne sili sedeti poševno ter takó ne povzroča krive rasti.

S pogojem, da so klopi prav razmerjene in zlasti dobro sestavljene in da se križna naslonjala pri pisanju rabijo, s čemur se zabranjuje po mogočnosti po vsakršnem sedenju nastalo utrujenje, ima stoječa pisava z orthopedičnega stališča mnogo prednostij pred poševno pisavo in se že dalj časa od mnogih orthopedov priporoča tudi domá z najboljšim uspehom za zboljšanje držanja pri pisanju.

Kako postopati, da se šolska mladež preskrbuje s potrebnimi učilnimi sredstvi.

Že večkrat so se razpravljala v raznih učiteljskih konferencah sredstva, koja bi imela dovesti mladino, da bi si pravočasno preskrbljevala učilnih pripomočkov; a še vedno se je učitelju boriti z napakami, koje se ne dajo strmoglaviti. Mladina pohajajoča šolo brez učilnih pripomočkov, trati dragi čas, zavira pouk in napredek.

Učitelji na deželi se moremo v tem oziru mučiti vse šolsko leto, osobito v začetku, ko mladini primanjkuje vseh učnih sredstev. Preteče teden za tednom ter še pogreša marsikateri tega in onega. Tako zavlačenje je vestnemu učitelju nepovoljno, ker zavira in otežkoči delovanje. Istinito se slavna c. kr. okrajna šolska svetovalstva prizadevajo odstraniti nave-

dene nerednosti. Tako je slavno c. kr. okrajno sežansko šolsko svetovalstvo že pred več leti hvalevredno zaukazalo županstvu, da naj siromašni mladini preskrbi potrebnih učilnih sredstev; a malo učiteljev odnosno šolske mladine je dobilo pomoči od občinske oblasti. Tudi je z odlokom 5. mal. srpana t. l. št. 404 zaukazalo šolskim vodstvom, da naj v začetku šolskega leta po preteku osmih dnij, naznani krajnemu šolskemu svetu mladež, ki nima učilnih pripomočkov, a krajnemu šolskemu svetu zaukazalo pozvati dotične stariše in opomniti, da morajo v osmih dneh potrebna učila preskrbeti svojim otrokom. Ako tudi to ne pomaga, naj krajni šolski svet vsem takim otrokom potrebna učila nakupi ter predlaga račun županstvu, koje od premožnih zadevne vsote iztirja, za ubožne pa plača iz svoje blagajne. Hvalevredno je takošno prizadevanje, a učitelj večkrat pride tudi tu na ovire, kajti tacemu zavlačenju noče biti konec.

Ako učitelj po preteku osmih dnij predloži krajnemu šolskemu svetu tak zamek, krajni šolski svet opomni roditelje, da zadosté v osmih dneh; ako ti ne zadosté, mora krajni šolski svet pomoči z nakupilom. V to je treba časa treh tednov. Krajni šolski svet pa navadno nima zaloge, naravno ne mara tacihi sitnostij in ako kateri izmed udov ne pomore, kaj potem? Večkrat najdalje odlagajo nakupitev knjig premožni roditelji in ako udje krajnega šolskega sveta v zaznamku vidijo, da se premožni obotavljajo kupiti svojim otrokom učilnih pripomočkov, kako li morejo oni za take seči v žep.

Ko bi bile take ovire le v začetku leta, bi se že vstrpelo, ali kolikokrat pomanjkuje med letom šolski deci: pisank, risank, peres, svinčnikov i. dr., ki deloma zavira napredek. Dandanes se zahteva od učitelja točnost in vsestransko spolnovanje svojih dolžnosti, kar je povsem pravo. Skrbeti nam je torej, da je šolska mladina pravočasno preskrbljena z učilnimi sredstvi, ker

tako pospešimo pouk in veselje do šole. To pa ni lahko, ker dandanes imamo odpravljati vkoreninene malomarnosti.

Posilna sredstva imajo svoj namen, a učitelju bodi dolžnost, posilnosti kolikor mogoče s prepričanjem nadomestiti. Prav malo se nahaja na kmetih roditeljev, ki bi bili tako ubožni, da bi ne zamogli svoji deci kupiti učilnih pripomočkov, kajti vsakemu učencu zadošča letni goldinarček za šolske potrebščine. Ako spomnim, da c. kr. okrajno šolsko svetovalstvo vsako leto pošlje krajnim šolskim svetom več komadov knjig za ubožne učence, je resnično ubožnim že pomagano. Malomarnost marsikaterega roditelja privede, da deca pohaja v šolo praznih rok. Mnogokrat se pripeti, da oče v krčmi goldinarčke poganja, a njegov otrok po več dni brez učilnih sredstev in slabo oblečen pohaja v šolo. Žalostno, a resnično!

Razne nevšečnosti, s katerimi je računati, so me privede do nasveta: Učitelji naj konec šolskega leta navedejo učencem, kar bodo bodočega leta potrebovali ter priporočé, da med počitnicami njih roditelji toliko prihranijo, da bodo zamogli prvi dan šolskega leta nakupiti potrebna učila. Pojasni naj, da kosec si mora prej kupiti koso, žanjica srp, kopač pikon, šele potem gredó na delo; tako morajo si tudi učenci — prej ko v šolo pridejo preskrbeti s potrebnim. Tako učitelj vselej vstrajno in prepričevalno opominja deco, da to roditeljem tako povedó, kakor učitelj v šoli zaukazaje. Predoči naj deci, kakšen utis bi naredil kosec, ko bi prišel na delo brez kose, žanjica brez srpa, kopač brez pikona; da je istotaka v šoli mladež brez učilnih pripomočkov. Ako pa vstrajni in prepričevalni opomin ne pomore, menim, da bi bilo najboljšé, da se mladič, ki pride po dva ali več dnij v šolo brez učilnih potrebščin, poslal na dom po nje ali po denar, saj v šoli ni sebi niti součencem v korist nego v kvar ter bi se tem potom stariši privadili resno skrbeti za deco. S takimi učenci pa je treba lju-

beznjivo občevati ter prepričati jih, da tudi oče, odnosno gospodar, ki najme kosce, žanjice, kopače, jih pošlje domov, ako pridejo brez orodja na delo; da je učilna polje, kjer dela šolska mladež in da v šoli ne more biti ostanka brez učilnih pripomočkov. Tedaj naravno naj se dokazuje in spaja zakon narave, opiraje se na postavna sredstva. Na ta način bi se več doslego nego z drugačnimi sredstvi.

Roditelji so dolžni skrbeti za svoje otroke in ako bi bili kateri tako ubožni,

da pri vsej dobri volji ne morejo pomoči, naj bi se pa oni obrnili s prošnjo do županstva, koje je dolžno vsestransko prekrbovati svoje resnično uboge. Tako bi se odstranile krajnemu šolskemu svetu skrbi in zaloge za učilne pripomočke, neugodnosti učitelju, pospešil napredek, zaprečila županstvena tirjatev, napravil red in tudi pomagalo ubožnim roditeljem. Ta bi bila, menim, prava pot, zato sem jo navel v preudarek.

A. Fakin.

Podobice v abecedniku.

XII. z — zvon.

1. Pripovedovanje.

Močni Janez.

Bila je nekdanj močna žena, katera je imela fanta, ki so ga imenovali, akoravno je bil šele sedem let star, močni Janezek. „Mi smo ubožni ljudje“, pravi mu mati nekdanj, „zato glej in poišči si kako službo. Poprej pa pojdi v gozd in prinesi precēj drv, da bom videla, ako si že dovolj močan, da te pošljem v tujino.

Janezek je zelo žalosten ter prinese le malo butaro drv domov. Zato doma ostane še sedem let. Čez sedem let ga zopet pošlje mati v gozd. Sedaj je pa bilo drugače. Smreke je izdiral kot bi bile bilke ter nosil domov, kot bi bile žveplenke.

Mati ima sedaj dovolj kuriva za več let in Janez se poda v tujino. Vstopi v službo k skopemu kmetu ter ne zahteva za letno plačilo nič družega, kot da sme kmetu ob letu jedno zaušnico dati. Kmet ga pošlje drugi dan v gozd, da naj zvozi posekani les domov. Ker pa konjema preveč naloži, ne moreta se z mesta premakniti. Jezen izpreže Janez konje, jih vrže k lesu na voz ter voz privleče kot veter domov. Ko kmet to vidi, se prestraši ter z grozo misli na obljubljeno zaušnico. Ne

reče vender nič, ampak se vsede z vso družino h kosilu. Tu se gospodar prepriča, da Janez potrebuje več, kot vsa druga družina skupaj. Prepriča se, da mu Janez pojé v jednom letu hišo in kmetijo.

Premišljuje, kako bi se ga iznebil. Slednjič mu reče: „Moji ženi je padel pred par dnevi prstan v vodnjak. Splezaj doli in poišči ga. Janez uboga. Komaj pa je bil doli, vržeta kmet in hlapec debele kamene nanj.

„Stran s kokošimi zgoraj“, vpije Janez, „one brskajo pesek v vodnjak“. Sedaj vzame kmet s hlapci v kapelici zvon ter ga vrže v vodnjak. Ta naj pokrije Janeza. „Kako čedna kapica za mene!“ sliši se iz globine. Sedaj jim ne ostane nič družega kot mlinski kamen. Vržejo torej tudi mlinski kamen nanj. „Stojte!“ vpije Janez, „sedaj imam prstan, pojdite mi iz luči, jaz pridem!“ Zvon na glavi in mlinski kamen na roki se prikaže Janez.

Kmet se zopet z grozo spomni na zaušnico, katero bo od Janeza ob letu dobil. Podari torej veliko denarja Janezu, da ga zapusti.

Močni Janez je potoval še več let po svetu ter si s svojo močjo pridobil veliko bogastva. Slednjič se poda k svoji materi ter živi z njo veliko let v zadovoljnosti.